

Стенограма от представянето на Годишния доклад за дейността на институцията на омбудсмана през 2017 г. в Комисията по труда, демографската и социалната политика

ОМБУДСМАН МАЯ МАНОЛОВА: Уважаеми господин Председател, уважаеми дами и господа народни представители! Благодаря за възможността да представя Доклада за свършената работа от институцията на омбудсмана за 2017 г.

Ако мога с една дума да охарактеризирам усилията на мен и на моя екип, то тази дума е „битки“. Това е краткото описание на свършеното от нас през 2017 г. Но също така бих могла да използвам и думата „права“, защото всяка една от тези битки беше за права – за права на един отделен български гражданин или на група граждани. Затова и резултатите, които постигнахме за нас са толкова важни, защото всеки един решен проблем, всяка една победа е свързана с права, проблеми на българските граждани.

Готови сме да представим нашата работа в числа, в свършена работа и да се види каква е динамиката в жалбите и сигналите на гражданите до институцията, а също така и приключените преписки. Всъщност на този слайд (показва на презентация) се вижда числовото измерение на състезанието, което имаме със самите себе си, защото сравняваме 2017 г. с 2016 г., която също беше изключително активна и динамична година за институцията на омбудсмана. Въпреки това както се вижда с близо 30% е нараснал броят на гражданите, които са потърсили помощ и съдействие от институцията, а именно те вече са 35 хиляди, които персонално са потърсили помощ и подкрепа. Приетите граждани в Приемната на омбудсмана са 22 хил. 369, а подадените сигнали и жалби също са с 20% повече от 2016 г.

Кампаниите, които бяха предмет на нашата работа са девет, от които една е в сферата на социалната дейност и включително беше осъществена с активното участие на Социалната комисия, а именно промените в защита на работниците срещу модерното робство. Една от кампаниите пък има европейски измерения – това е кампанията срещу двойните стандарти в храните, която развиваме в рамките на последната една година.

На следващия слайд може да видите разпределението на жалбите по вид на нарушението, както и динамиката в сравнение отново с 2016 г. Всъщност най-голям е ръстът на жалбите в защита на гражданите в изпълнителното производство, но също така и по темата „Право на образование“, а в „Защита на социалните права“, жалбите и сигналите са нараснали с 25% в сравнение с 2016 г.

За да е ясно каква е динамиката спрямо предните години, представяме този слайд (показва презентация), от който се вижда, че например спрямо 2015 г. като цяло броят на жалбите и сигналите е нараснал два пъти. Виждате динамиката – тръгва се през 2009 г. от 2 хил. 600 жалби, които стигат през

2017 г. до 12 хиляди като годината за сравнение преди встъпването ми в длъжност броят на жалбите е около 6 хиляди. Толкова подробна съм, защото имаше и критики сред състава на Социалната комисия, че предмет на нашите усилия и на нашето внимание са някои по-глобални теми за гражданите, а едва ли не negliжираме жалбите на отделния човек. Всъщност тези 12 хил. 635 са жалби на конкретни хора. В следващия слайд ще стане ясно, че броят на финализираните жалби почти е равен на броя на постъпилите жалби. Тоест не просто получаваме оплаквания, а реагираме и приключваме преписките по тези оплаквания в срок.

Ние раздадохме презентацията, така че няма да прекалявам с подробния разказ по подготвената презентация, но на слайда на 12-а страница може да се види, че приключените проверки по преписки на граждани през 2017 г. са 12 хил. 539 срещу общо подадени жалби 12 хил. 635. На 13-а страница тези от Вас, които се интересуват от регионалното разпределение на жалбите, могат да видят по колко жалби са пристигнали до институцията на омбудсмана от различните области. И малко информация на страница 15-а за ситуацията в приемната на омбудсмана. Както и да Ви звучи, но през миналата година през приемната ми в страната и в столицата са минали 2 хил. 465 души лично през приемния ден, който аз имам всяка седмица.

ПРЕДС. ХАСАН АДЕМОВ: Индивидуално или колективно?

ОМБУДСМАН МАЯ МАНОЛОВА: Индивидуално. Някои от тях са, примерно, 10 души. Предполагам, че екипът ми ги е преброил и десетимата, но така или иначе става дума за хората, които физически са дошли, независимо че част от тях представят проблеми на по-големи групи хора. Тук имам 200 души от „Пикадили“ например, които дойдоха лично в приемната и се наложи да ги приема пред сградата. Така или иначе работата с хора е наше ежедневие и ако в момента някой от Вас отиде в приемната, ще види, че тя е препълнена. Сега по темите, които се отнасят конкретни до работата в социалната сфера и до сътрудничеството със Социалната комисия.

Едно много сериозно направление в нашата работа е защитата и мониторингът върху реализацията на правата на хората с увреждания. Започвам с тях и заради актуалността на темата. Всъщност ако имате желание няколко души от организаторите на днешния протест са тук, защото се срещнаха с мен пред залата на Социалната комисия, те могат да разкажат за своите искания. Аз съм сигурна, че повечето от Вас са наясно с тях, но ако имате желание те заявиха готовност да разкажат за своите...

ПРЕДС. ХАСАН АДЕМОВ: Госпожо Манолова, извинявайте че Ви прекъсвам, това не зависи от нашето желание. Заседанията на Комисията са открити за абсолютно всички граждани, така че няма никакъв проблем.

ОМБУДСМАН МАЯ МАНОЛОВА: Ами аз просто не посмях да кажа: „Влезте с мен“, защото все пак аз...

Сред най-сериозните проблеми, които поставяха пред институцията на омбудсмана хората с увреждания, са два кръга проблеми – единият е свързан с тяхната социално-икономическа защита, а другият е свързан със социалните услуги и личната мобилност, включително и така наречените асистентски услуги.

Факт е, че при извършените проверки за реализацията на асистентската грижа, експертите от институцията констатирахме липса на устойчивост в предоставяните асистентски услуги, несигурност сред хората за това дали ще получат и през следващия период подкрепа чрез асистентската грижа. Като цяло – недостатъчно финансиране, разнородни критерии, тъй като те се определят от различните общини и има сериозни вариации в това какви са критериите за допускане до получаване на тези услуги, огромна бумашина и бюрокрация, с която се сблъскват хората, които кандидатстват по програмите „Личен асистент“. И един проблем, който на скоро беше констатиран и от страна на Социалното министерство, и на правителството, а именно, че липсата на участие на хората с увреждания и техните организации и на ниво община при определяне на критериите води в крайна сметка до сериозни проблеми. Според мен и моят екип е важно при предоставянето на асистентските услуги да се премине от проектен принцип към законово установени ангажименти на държавата по предоставянето на асистентската грижа, защото по този начин ще се гарантира непрекъснатостта на услугата „Личен асистент“, ще има гарантирано финансиране, критериите, на които трябва да отговарят кандидатстващите ще бъдат единни за цялата държава, а също така могат да се договорят и облекчени процедури, през които хората могат да кандидатстват за тези социални услуги, естествено с участието на самите хора с увреждания и на техните организации.

Знам, че възможният отговор е, че в момента се работи по законопроект за социалните услуги, само че предвид темповете, с които се работи по него, аз не съм оптимист, че в кратка перспектива ще разполагаме със законопроекта, който да мине през Министерския съвет и да бъде внесен в парламента. Тоест, изгледите това да стане действащо законодателство не са обозрими към днешна дата.

Моето предложение, което след като обсъдя, разбира се, с хората с увреждания, ще бъде за това да се върви поне с възможните по-бързи стъпки към решаване на част от тези проблеми и съм подготвила различни законодателни предложения, които да решават поетапно тези проблеми.

Разбира се, ако имате желание, те ще изложат своята позиция. Всъщност крайната цел на техните усилия, на техните протести е приемане на закона за личната помощ, който да гарантира начина, по който ще бъде подкрепян от държавата на всеки човек с увреждания, да има непрекъснатост, предвидимост, постоянен характер на личната помощ, да има ясни критерии, да има по-малко бюрокрация. И най-вече лицата с увреждания да бъдат приравнени към грижата за деца с увреждания, защото пределът 18-годишна възраст на практика създава огромни проблеми за едни хора, които за техните родители просто си остават деца, предвид че не могат да се грижат сами за себе си и след навършването на пълнолетие. Всичко, ако искате, това може да бъде презентирано от представителите на семействата с деца с увреждания, които идват тук, както става ясно, направо от протеста.

Продължават, и ние сме описали подробно в доклада, проблемите с достъпността на средата. През миналата година омбудсманът започна кампания за подобряване на достъпността на архитектурната среда, като имаме и своите успехи – например във взаимодействие със Столична община и със столичното метро успяхме да направим ползването на метрото възможно и за лицата на инвалидни колички, тъй като беше невъзможно да се ползват мотрисите за хора, които са с увреждания и са на инвалидна количка. Това, според мен, е един обнадеждаващ пример как, когато институциите са решили да си партнират, в крайна сметка е възможно да бъде намерено работещо решение – в случая след анализ на европейската практика за начина, по който този въпрос е решен в метростанциите на други европейски държави.

Имаше доста жалби, доста проверки и отправени препоръки по темата „медицински изделия“, целева помощ за медицински изделия за хората с увреждания, като отново нейният най-голям проблем е бюрокрацията, с която трябва хората с увреждания да се сблъскат, за да получат толкова необходимата им помощ и подкрепа от медицински изделия. Нужно е, може би, някой представител на институцията да извърви дългия и сложен път, през който се минава за получаване на медицинско изделие, включително продължаващото да съществува изискване, ако има пълномощно, то да бъде нотариално заверено, тоест безкрайна бюрокрация за насъщни нужди на хората с увреждания.

Занимавали сме се през миналата година и с други теми, които стигнаха до конкретно развитие и такива, по които в момента имаме уверението на изпълнителната власт, че се работи. Става дума, например, за жестовия език, за жестомимичните услуги за хора с увреден слух, за каузата за подкрепа на пожизнените месечни премии на хората от Игрите за глухи, за повече информация, която да е достъпна от дирекциите „Социално подпомагане“ и, естествено, конкретни предложения, свързани с реформата на медицинската експертиза и на експертизата на работоспособността, тъй като препоръките, които своевременно отправихме до съответните институции не бяха взети

предвид и в крайна сметка се стигна до изготвянето на проект без участието на представители на хората с увреждания, което доведе и до стопирането на работата по него и започване отначало.

Тук трябва да отбележа и спрялата работа по обсъждането на Законопроекта за физическите лица и мерките за подкрепа, тоест за привеждане на българското законодателство в съответствие с чл. 12 на Конвенцията за правата на хората с увреждания. Отново неправителствени организации в момента са в процедура по събиране на гражданска подписка, за да бъде внесен този законопроект в парламента и да бъде поставен на масата за обсъждане. Мисля, че Социалната комисия е мястото, където се очаква тези дебати да се проведат с най-голямо разбиране към проблемите на хората с интелектуални затруднения и психично здравни проблеми. По темата „Социални права“ няма да навлизам в конкретика, защото всички въпроси, които се отнасят до защита на социалните права на гражданите бяха обсъждани и най-големите успехи бяха решени именно с подкрепата на Социалната комисия. Използвам случая още веднъж да Ви благодаря за това, че по основната тема „Неплатени заплати“ в подкрепа на работещите хора, санкции за работодатели, които не си изпълняват ангажиментите към техния персонал и работата на Фонда за гарантиране на вземанията на работници от фалиращи предприятия, всъщност резултатите бяха постигнати благодарение на взаимодействието със синдикатите и с Правната комисия на парламента. Използвам случая да Ви кажа, че въпреки огромната съпротива, огромното количество критики, негативни реакции от страна на работодателския сектор, тези промени са в ход, те се прилагат и в крайна сметка ще подкрепят българските граждани в тяхната трудна битка да си получат дължимото от некоректни работодатели. В момента, благодарение на законовите промени, които станаха чрез Социалната комисия на парламента, има подадени близо 4 хиляди заявления от работници, които не са си получавали заплатите след февруари 2015 г. Имам уверението от шефката на Фонда за гарантиране на вземанията, че със сигурност след първоначалните прегледи, поне 1500 – 2000 от тях ще бъдат уважени. Това е процедура, която е в ход и първите лица, които ще могат да си получат дължимите заплати, ще го сторят в рамките на може би средата на месец май, на следващия месец.

Също така съм приятно изненадана от добрата организация и темпото, с което работи Главна инспекция по труда. Там има пълна мобилизация затова те да изпълнят ангажимента по подаване на искове от името на работниците в случаите, в които не са платени дължими възнаграждения. Към началото на миналата седмица, не съм правила справка към днешна дата, те бяха подали повече от 40 молби за започване на производство по несъстоятелност срещу некоректни работодатели, което означава, че промените, които направихме заедно, работят и страховете, които бяха нагнетявани основно от страна на работодателските организации се оказаха абсолютно неоснователни.

Всъщност, аз съм свидетел и на това как работи и другият кръг от проблеми, които са свързани с измененията в Търговския закон, отново по инициатива на Вас – на членовете на Социалната комисия. Вчера например бях в Пловдив, където поредният некоректен работодател не е платил заплатите на 200 работнички и води предприятието към фалит, към производство по несъстоятелност, но предвид промените, които бяха направени и по предложение на Социалната комисия, вече този работодател даже не се опитва да прехвърли фирмата някому друго. Напротив и след моята намеса вчера, представители на работодателя се появиха. Подадох молба в съда за започване на процедура по несъстоятелност, под угрозата това да направи Инспекцията по труда. Направени им бяха проверки и ще се получи пълно съдействие, така че работниците, ясно е, че няма да продължат да работят там, но поне ще имат възможност в кратка перспектива да си получат парите от Фонда за гарантиране на вземания, пък той след това ще си реализира претенцията към фалиращия работодател в рамките на предстоящото производство по несъстоятелност. Тоест няма нищо страшно в промените, които направихме, напротив те работят, за което Ви поздравявам и още веднъж Ви благодаря.

Това, което е на дневен ред в институцията на омбудсмана, освен работата и при нас по Проект за личната помощ, заедно с организациите на хората с увреждания, са конкретни промени, които смятаме да презентираме пред Вас, свързани със сумираното изчисляване на работното време, защото наистина количеството жалби по тази тема се увеличава и е налице злоупотреба с права от страна на работодатели именно със сумираното изчисляване на работното време, като това е легален начин да избегнат плащането на извънреден труд и на нощен труд, на други надбавки, които се дължат на работниците.

Отново казвам, че няма да се спирам на цялата дейност на институцията по темата „Защита на социалните права“. Искам да обърна внимание обаче на една тема, която е кауза на омбудсмана и отново на граждански организации, и е предмет на гражданска активност. Става дума за така наречените наследствени пенсии от деца на починали родители, които наследствени пенсии са обвързани с трудовия стаж, осигурителния стаж, който е следвало да има починалият родител, за да може неговото дете да получава наследствена пенсия в случаите, в които той не разполага с изискуемия стаж, защото петгодишен стаж, например при майка студентка или при съвсем млад човек е непостижимо условие. В случаите, в които не е възможно да бъде постигнат и изпълнен този критерий, възможностите са за получаване на персонална пенсия от детето на починал родител, но тук отново критерият е доход. Тоест, за да се получи такава пенсия е необходимо семейството средно аритметично на член да получава доход по-нисък от минималния осигурителен доход, който от 65 лв. стана 75 лв.

ПРЕДС. ХАСАН АДЕМОВ: Става въпрос за гарантирания минимален доход.

ОМБУДСМАН МАЯ МАНОЛОВА: Гарантираният минимален доход, което означава, че например майката с три деца, която се обърна към мен за подкрепа по този казус, четиричленното ѝ семейство, трябва да има максимум 300 лв., за да може да получи подкрепа от държавата, което не е честно. Тези деца са наказани веднъж от съдбата, затова, че са само с един родител. Втори път от това, че родителят им работи. Тоест, ако родителят не работеше и е на социални помощи, може би, би отговорил на това изискване. Имаше уверение от страна на Социалното министерство, че са предприети стъпки за промяна на нормативната база в тази посока, но тези уверения си останаха само на приказки. Отправлям молба към Социалната комисия: ако имате желание в някое от заседанията, които провеждате да коментираме темата. Може би оттук да излязат и конкретните предложения към Социалното министерство за решаване на този въпрос. Аз вече проведох национална кръгла маса, няколко обсъждания, медийни, с най-високо присъствие, но ангажиментите, които се поемат си остават само на приказки. Така че е необходимо някой да ги подтикне. Мисля, че това би отивало на Социалната комисия, като стъпка, още повече, че не става дума и за някакъв особен ресурс.

ПРЕДС. ХАСАН АДЕМОВ: Извинявайте, госпожо Манолова, това сме го направили в рамките на блицконтрола, който всеки месец провеждаме. Подсетили сме министъра. И понеже става въпрос за подзаконов нормативен акт, Министерският съвет е този, който по предложение на министъра трябва да свърши тази работа. Така че Комисията е имала възможността да напомни на министъра.

ОМБУДСМАН МАЯ МАНОЛОВА: Благодаря. Ние ще продължим да настояваме.

Тъй като стана дума за гарантирания минимален доход, ясно е, че той е на вниманието на институцията на омбудсмана още от първия момент, в който стъпих в длъжност. Преди това моят предшественик е писал препоръки, което правихме и ние. Искам просто да обърна внимание, че неговото увеличение с 10 лв. е крайно недостатъчно и е огромен проблем на много български граждани, които разчитат на социална подкрепа и на социално подпомагане. В случаите, в които хора са се обърнали към нас заради ниския размер на социалните помощи, които получават, са десетки. На този въпрос би следвало да се търси решение при формирането на следващия бюджет. Друга тема, която е много болезнена за хора в неравностойно положение, е проблемът с подкрепата за общински жилища. Ясно е, че това е много трудна тема, но така или иначе трябва да бъде подсказвано на общините, че

създаването и поддържането на жилищен фонд, не е просто някакъв лукс, а е необходимост за подкрепа на гражданите, които живеят в различни български общини. Всъщност това е огромен проблем за София. Казусът с така наречените виетнамските общежития в „Красна поляна“, с който бях ангажирана през цялата минала година и за решаването, на който ежесечно провеждахме срещи с кмета на София, и със стачния комитет, всъщност катастрофира заради факта, че Столична община, отделните райони не разполагат с никакъв жилищен фонд, който да могат да предоставят примерно на хората от тези общежития. Ситуацията там, многократно предупредих, може да ескалира и да се стигне до много неприятни последици за обществения ред и изобщо за гражданите.

Исканията ми до Конституционния съд през миналата година, част от тях бяха свързани със социални теми. Едната, че влиза заместник-министърът на МВР, беше свързана с Преходните и заключителни на Закона за изменение и допълнение на Закона за МВР във връзка с неразборията, която се получи при прилагането на промените от края на 2016 г.

Другата тема, която беше на вниманието на Конституционния съд е свързана с разпоредбата на чл. 245, ал. 1 от Кодекса на труда, за която конституционните съдии не успяха да постигнат окончателно решение.

Използвам случая, че тук има представители на всички парламентарни групи, да Ви обърна внимание, че внесох предложение за законопроект за промяната на този текст и според мен е нормално поне някоя от парламентарните групи да го припознае или да го промени, но темата отново да бъде поставена на вниманието на народните представители, защото самият факт, че на някои хора без никакви обективни причини и законови изисквания може да бъде плащана само 60% от дължимата заплата, е крайно несправедливо. Мисля, че всеки от нас може да си представи как би се чувствал, ако работодателят му му плаща 60% от дължимото възнаграждение.

ПРЕДС. ХАСАН АДЕМОВ: С едно допълнение: но не по-малко от минималната работна заплата. Коректният текст е това.

ОМБУДСМАН МАЯ МАНОЛОВА: Добре, но не по-малко.

Също за хората, които са значително над минималната работна заплата дали е коректно да им се плаща 60% от заплата, като отбелязвам 60-процентното плащане не е скрепено с никакви изисквания към финансовото и икономическото състояние на техния работодател или някакви други обективни или субективни причини. Аз се сблъсках с такива драстични случаи в Стара Загора, където в Университетската болница в Стара Загора не са плащани заплати на част от медицинския персонал – лекари и медицински сестри, още от 2016 г., тоест платено им е по 60% и през следващите три години работодателят не е намерил за уместно да плати дължимите 40%, защото няма

ангажимент това да се случи. Работниците могат евентуално да водят съдебно дело, което да мине на две или три инстанции, за да докажат, че трябва да си получат тези пари.

И в момента, прилагайки тази разпоредба, в края на миналата година имаше лекари, които в Стара Загора в Университетската болница получават заплати в размер между 400 и 500 лв. и медицински сестри със заплати между 300 и 400 лв., независимо от изискването за плащане поне на възнаграждение в размер на минималната работна заплата. Така че това е реален проблем, по който, много моля тези от Вас, които го припознаят, да го внесат за обсъждане в Социалната комисия и в Народното събрание.

Друг висящ законопроект, който не съм включила в презентацията, тъй като проблемът възникна в края на миналата години и имаше развитие в началото на тази, е променените условия за пенсиониране на миньорите, на хората от тяхната категория. Очаквам утре след обяд отново да има големи групи представители на миньорите, които ще дойдат в институцията. Не става дума за тези, които през миналата година са били съкратени и си чакат навършването на дължимата възраст, а такива, които през тази година биват съкратени. Тези хора според мен би било справедливо да се пенсионират, тъй като част от тях са работили по 20 години под земята.

Отново Ви моля да обърнете внимание на тази тема и които от Вас я припознаят да я внесат за обсъждане в Народното събрание. Разбрах знака – спрях.

ПРЕДС. ХАСАН АДЕМОВ: Не, не съм казал да спирате толкова рязко, колкото го направихте.

Идеята ми беше да има възможност за дискусия, защото това, което казвате за миньорите може да се коментира по различен начин, защото същите тези хора, които се пенсионират, след това отиват отново да работят в други фирми и така нататък, но не искам да влизам в тази дискусия, защото това е предмет на по-широка дискусия.

Добре, благодаря, за мен е важно да чуя Вашето мнение. Презентацията е пред Вас, докладът – също.

ПРЕДС. ХАСАН АДЕМОВ:

Заповядайте колеги, откривам дискусията, имате право на въпроси, мнения, коментари за отчета за дейността на омбудсмана за миналата година. Заповядайте, господин Гьоков.

ГЕОРГИ ГЪОКОВ: Благодаря, господин Председател.

Уважаеми господин председател, уважаеми народни представители и гости, уважаема госпожо Манолова! По принцип няма да се изказвам по същество по отчета Ви, не се съмнявам в това, което сте направили, още

повече, че някои от нещата сме ги правили заедно, Вие ги споменахте тук. Искам да кажа извън отчета Ви, че, ако преди българите смятаха институцията омбудсман за нещо, извинявам се за думата, като арменския поп, сега вече не е така. За втора година вече мисля, че не смятат така. Срещам се с много хора в страната, най-много в Старозагорския избирателен район и трябва да Ви кажа, че хората след всяко Ваше посещение, защото Вие мисля, че три или четири пъти вече минахте през Стара Загора, са с впечатления и дълго след това се говори за посещението Ви.

Не знам дали имате сили да решите всички проблеми на хората, но с дейността, която развивате, популяризирате омбудсмана и поне поставяте проблемите им на дневен ред и хората и от това са доволни. Не зная само как ще Ви се отразят последните промени в Закона за омбудсмана, където Ви натоварихме с още малко повече задължения и в други спорове да участвате. Можете, ако искате, да го коментирате този момент, но аз изразявам задоволство и приемам доклада Ви. Благодаря Ви.

ПРЕДС. ХАСАН АДЕМОВ: Благодаря, господин Гьоков.

Ако искате да отговоряте след всеки въпрос и коментар, ако искате след всички въпроси накрая, както предпочитате, госпожо Манолова, или отговорете сега, докато се концентрират колегите.

ОМБУДСМАН МАЯ МАНОЛОВА: Да, ако няма други въпроси може би да помоля няколко от минутите, които биха били за въпрос – отговор да дадем на някои от представителите на родителите на деца с увреждания. Така или иначе, Вие ще сте единствените представители на институцията, които ще са ги чули.

ПРЕДС. ХАСАН АДЕМОВ: Всеки има право на думата.

Заседанията са публични, открити, само че темата е „Отчет за дейността на омбудсмана“.

ОМБУДСМАН МАЯ МАНОЛОВА: Добре, те да кажат дали са доволни от омбудсмана например.

ПРЕДС. ХАСАН АДЕМОВ: Ако трябва да променим дневния ред, ще Ви дам думата...

ОМБУДСМАН МАЯ МАНОЛОВА: Не, не...

ПРЕДС. ХАСАН АДЕМОВ: Моля Ви, народните представители.
Заповядайте господин Поповски.

КАЛИН ПОПОВСКИ: Уважаеми господин Председател, уважаеми колеги, уважаема госпожо Манолова, уважаеми гости! Ние като представители на „Обединени патриоти“ с Павел Шопов, сме доволни от доклада, от експозето, от дейността, която Вие извършвате и която е регистрирана тук. Виждаме, че ежегодно нараства дейността на Омбудсмана на Република България. Вие сте вече третият омбудсман в демократичните години на България. В първите години жалбите наистина са били много по-малко, но и може би гражданското общество не е осмислило, че Вие може реално да помогнете. С годините нараства и съзнанието, че ролята на институцията е важна и че реално може да се свърши нещо, да се помогне на хората в различни видове казуси. Едно от нещата, които не ми става ясно, специално на мен, затова искам да попитам тук, може би и на някой от другите колеги би било интересно да отговорите – каква Ви е мрежата из страната на регионални омбудсмани и защо някъде има общини с още неизбрани омбудсмани? Колко трябва да бъдат? Това е малко неясно за нас.

Знам, че ги избират местните общински съвети, но колко трябва да бъдат за такова население – 7-милионно, и какво биха Ви улеснили Вас в една бъдеща работа? Благодаря.

ПРЕДС. ХАСАН АДЕМОВ: И аз благодаря.

Заповядайте, госпожо Манолова.

ОМБУДСМАН МАЯ МАНОЛОВА: Определението „арменски поп“, слава Богу, вече е демоден и не е подходящо, най-малкото защото свещенослужителите са мъже, а пък е очевидно аз съм жена. (Оживление.)

Но така или иначе с екипа ми много се стараем да решаваме проблеми и да променим мнението за институцията, че е мястото, където могат да те чуят, да те потупат по рамото, да те изслушат, но не могат да ти решат проблема. Всъщност, нашият стремеж, който успяваме да реализираме в голяма степен по нашата не особено скромна самооценка е, че успяваме да решаваме проблеми, което обаче става възможно благодарение на институциите, благодарение на Вас, благодарение на общините, на кметовете, на областните управители, на правителството. Просто, в крайна сметка резултатът става възможен заради това, че някоя институция сътрудничи с институцията на омбудсмана. Това е истината. Само омбудсманът няма правомощия да реши нищо.

И в този контекст да кажа няколко думи за промените в Закона, които се отнасят до намесата за защита на човешки права на омбудсмана в частноправни отношения. Аз отново благодаря на Народното събрание, че прие тези промени, защото така става реалистично нашето кандидатстване за статут „А“ пред Организацията на обединените нации.

Реално работата на институцията не се променя, или да кажем по-точно не се променя съществено. И в момента намесата на омбудсмана например в

трудови правоотношения – това е частноправен субект. Тоест за цялото време, особено през миналата година, когато активно защитавах трудови права, само три или четири пъти влизах в мини – и в „Бобов дол“, и в „Оброчище“ няколко пъти, така и не се намери работодател, който да каже: „Ауу, омбудсманът. Ти какво правиш в моята фирма? Това е частноправна територия“. Просто самият факт...

РЕПЛИКА: Не са се сетили.

ОМБУДСМАН МАЯ МАНОЛОВА: Не, просто не им е и дошло и на ум да се сетят. Според мен основно защото те си давах сметка, че съм права, че каузата ни е справедлива, че работниците им са прави да си търсят правата и че в крайна сметка ще има развитие в конкретно създадената ситуация. Така че разширяването на този кръг е по-скоро за мое спокойствие, че се движа абсолютно в рамките на закона, защото до момента бях малко на ръба на закона и например, когато посредничех между граждани и банки. Всички знаете високомерието на една банка, ако си си просрочил две вноски. Има много случаи, в които просто трябва да се намеси омбудсманът, за да има някакво разбиране от страна на банките, че могат да изчакат, да разсрочат, да чуят, да направят някаква възможност гражданинът да не потъне под водата, ако кредитът му отиде в съда като предсрочно изискуем. Например моето застъпничество за хората пред колекторските фирми. Там се вършат огромни, колосални безобразия, в които хората имат нужда от гръб и от защита. Така че във всеки един от тези казуси и до момента, и през миналата година институцията се е намесвала.

Сега искам да Ви успокоя – особено страховете, които пак се всяват от работодателските организации, че видите ли, едва ли не омбудсманът ще отиде да решава спорове между съседи – къде да сложат оградата, или примерно къде да минава улицата, или някакъв спор за обезщетение ще ходя да кажа кой на кого колко дължи.

Ясно е, че си има надлежни органи и когато гражданин се обърне към мен с такъв проблем, това, което аз правя, е да го насоча към съответния орган, който би следвало да бъде полезен. Ако става дума за имотна граница – общината, служба ТСУ, ако става дума за обезщетение – съдът, и така нататък. Аз няма да се произнасям, то е ясно, по спорове между частни лица. Просто съдействам тези спорове да бъдат разрешени по един законосъобразен начин.

По отношение на мрежата от местни омбудсмани, факт е, че те са по друг закон – по Закона за местното самоуправление и местната администрация. Избират се от общинските съвети. В момента от 265 български общини, имаме избрани омбудсмани в по-малко от 20, но, забележете, че има избрани омбудсмани в най-големите общини. Тоест, общинските съвети, кметовете, ако щете са осъзнали ползата от съществуването на една подобна институция и става дума за София, където има омбудсман, Стара Загора има омбудсман,

Казанлък има омбудсман, Кърджали има омбудсман, Кюстендил има омбудсман.

Използвам случая да Ви поканя в понеделник, от 11,00 ч. – заедно с местните омбудсмани организираме форум, който ще се състои в Парламента. Отново сме изготвили заедно законодателни промени...

ПРЕДС. ХАСАН АДЕМОВ: Дайте за отчета за 2017 г., госпожо Манолова.

ОМБУДСМАН МАЯ МАНОЛОВА: На въпроса – изготвили сме законодателни промени, които да направят възможно избирането на местни омбудсмани от повече български общини. Сега са нужни 2/3 от общинските съветници. Обикновено няма достатъчно финансиране. Решението на въпроса е, ако има делегиран бюджет за общини, в които има избран омбудсман, за да може, от друга страна, и омбудсманите да бъдат независими, тъй като е ясно, че всеки омбудсман, когато е избран от съответния общински съвет се съобразява с него. Нека да го кажа честно. И колкото сърцати хора да има – примерът, който давам е с бившия омбудсман на Бургас, който беше огън човек и не се страхуваше да атакува. Всъщност него Лиляна Павлова, в качеството ѝ на регионален министър, го даде на прокурор затова, че той си позволи да защити една жена, чиято къща беше нарочена за бутане. Тогава трябваше и аз да се застъпя, за да му защитим правата. Просто човекът беше смел по отношение на всички други, но не и по отношение на бургаския кмет, разбира се, защото така или иначе от него идваше питата и сиренето.

Та би било добре, ако държавата го осигури за да може тези омбудсмани да бъдат полезни, на първо място, на гражданите. Ето аз също виждате, че започвам с „благодаря“, работя с Вас. Всеки омбудсман има едно наум като води разговор с тези, които го избират.

ПРЕДС. ХАСАН АДЕМОВ: Благодаря Ви, госпожо Манолова.

Колеги, други въпроси?

Аз искам да задам не толкова въпрос, ами по-скоро коментар. Първо, поздравления за енергията и за ентузиазма, с който работите, включително и с Комисията по труда, социалната и демографска политика. Поздравления и за това, че за първи път – миналата година – подкрепихте и непопулярна теза. Ще Ви я кажа, ако искате.

ОМБУДСМАН МАЯ МАНОЛОВА: Аз много непопулярни тези подкрепям, много са.

ПРЕДС. ХАСАН АДЕМОВ: Не е Ваша работа да подкрепяте непопулярни, но не е лошо да подкрепяте и такива тези, наред с популярните. Популярните е много лесно да бъдат подкрепени, но Вашата роля е на посредник между

институциите. Не смятате ли, че колкото повече и по-съдържателна е Вашата дейност, толкова повече дейността на институциите не е задоволителна? Това е първият ми въпрос.

Вторият въпрос или по-скоро молба е: когато предлагате законодателни инициативи, ще Ви моля да не упражнявате натиска от гледна точка на време – да решим бързо този и онзи проблем, защото, опитвайки се да решаваме проблеми, създаваме нови проблеми. Например – блокирахме търговския оборот в началото на годината. Знаете този проблем. Той още не е решен, защото миноритарните дялове, които трябва да бъдат прехвърлени, няма как да декларират такъв документ, защото там има и дялове, които са над 50% примерно. И как този, който има миноритарен дял ще накара – да кажем шефа на акционерното дружество или този, който притежава най-големите дялове – да попълни такава декларация, че не дължи заплати?

Мисълта ми беше да се опитаме да ги оглеждаме от всички страни въпросите, за да не създаваме излишни проблеми, защото темите, с които се сблъскваме, включително и в Социалната комисия, в Правната комисия изискват задълбочен дебат. В противен случай Даниел Вълчев, Огнян Герджиков започват да критикуват Социалната комисия, омбудсмана и така нататък, Народното събрание, професионализма в Народното събрание. Казвам го съвършено добронамерено. Знаете, че няма какво да крием помежду си, нали? Когато говорим по тези въпроси, трябва да сме откровени.

ОМБУДСМАН МАЯ МАНОЛОВА: Благодаря за оценката, която чух и в трите изказвания.

Всъщност критиките на професор Герджиков ме вдъхновиха да напиша въведението в отчета ми за 2017 г., което кротко е озаглавено „Като луд с картечница“. Искам да кажа, че категорично и всъщност му беше отговорено от други юристи, професорът не беше прав в своите оценки, но пък, от друга страна, не мислите ли казано извън протокола, че понякога решаването на някои проблеми имат нужда точно от някой, който действа като луд с картечница.

Тъй като следя работата на Търговския регистър, в добри отношения и в добра комуникация съм с ръководството на Регистъра, на Службата по вписванията, искам да кажа, че това беше силно преувеличено по отношение на проблемите в търговския оборот. Сега и аз мога да кажа във вид на лека критика към Социалната комисия, че в текстовете, които аз бях внесла, имаше ясен механизъм как става доказването на плащането на заплати. И ако се бяхте отнесли с по-голямо доверие към моите предложения нямаше да се стигне до тези леки смущения в работата на регистъра.

От друга страна, ако пък Регистъра и Правосъдното министерство бяха поели някаква отговорност, нямаше никакъв проблем да напишат в методическо указание или друго по какъв начин се извършва това доказване.

Всеки знае как се доказва платена заплата. В този смисъл, тъй като това е Социалната комисия, трябва да похваля ръководството на НОИ, което нямаше колебания на няколко пъти при неясни текстове просто да поеме отговорност и да разпрати едно методическо указание как се прилага този текст. Така че този проблем, колкото е на Социалната комисия и на омбудсмана, тъй като омбудсманът беше използван на боксова круша, толкова е проблем и на реализацията на нашите законодателни предложения. Аз само искам да кажа, че нямах нищо против от това да бъде атакувана от всички тези хора, просто защото с това само вдигнаха имиджа на институцията, от една страна; от друга страна, те не бяха прави; и от трета страна, вижте сега на фона на всичките случаи с продажбата на фирми на клошари, включително и от народни представители, включително и последният случай сега с българите, които биват съдени в Гърция и могат да отнесат много сериозни присъди, колко прави сме били по темата – продажба на клошар.

Аз нямам абсолютно никакви притеснения от приетите с общи усилия законодателни промени, защото те имат най-важното – те реално служат на хората. Те реално решават проблеми. Ако чакахме да ни кажат хора специалисти, професори по търговско право: „Пипнете и забранете“ щяхме да си изчакаме живота, защото техните размишления са в сферата на академичните конструкции. Това, което мен ме интересува и Вас Ви интересува като омбудсман и народни представители са проблемите на хората и правото като средство да решава проблемите на хората. Мисля, че си свършихме работата за „много добър 5“.

ПРЕДС. ХАСАН АДЕМОВ: Благодаря, госпожо Манолова.

Не искам да влизам в спор в Вас, защото Вие много добре знаете, че ако един текст не препраща към наредба за уреждането на един или друг казус, всяка инструкция или наредба, или каквото и да е, издадено от институцията, ще падне в първия административен съд. Това го знаете много добре, но не искам да влизам в тази дискусия, защото намеренията са добри. Намеренията са да помогнем на хората. Дали сме успели или не – хората ще кажат. Това е дискусия, която, както казваше бившият министър на труда Иван Нейков – нашият приятел – отдавна: двама юристи и пет мнения. Това е положението.

ОМБУДСМАН МАЯ МАНОЛОВА: Тук си признавам, че приемам поздравления от общо свършената ни работа. Ангажирам се във всички случаи, в които се говори с добро и има аплодисменти, да казвам „и Социалната комисия“. Част от хората развълнувано ми благодариха за това, че ще си получат парите. Обещавам, че при първото плащане ...

ПРЕДС. ХАСАН АДЕМОВ: Защо на тебе? Аз мисля, че на Социалната комисия трябва да благодарят. (Оживление.)

ОМБУДСМАН МАЯ МАНОЛОВА: Не знам, може би защото те всички мен... Добре, приемам, че не е много справедливо да приемам и от Ваше име (оживление), но обещавам, че ще Ви споменавам с добро.

ПРЕДС. ХАСАН АДЕМОВ: Благодаря много.

Колеги, имате думата.

Заповядайте, господин Генев, само по отчета на обудсмана.

КОСТАДИН ГЕНОВ: Господин Председател, госпожо Омбудсман, пенсионерите имат добронамерено отношение към Вас, към Вашата работа. Вие раздвижихте нещата, но въпросът с пенсиите някак си остана в страни. Нашата молба и нашата надежда е, Вие да поемете нещата за изработване на един устойчив пенсионен закон. Правихме по-миналата година – 2016 г., една дискусия по въпроса за пенсиите и за увеличението на осигурителния доход, който тогава беше нараснал с 85%, сега е нараснал с повече от 100%, а старите пенсии на пенсионерите, пенсионирани преди 2008 г., не са пипнати. Молим да поемете нещата в свои ръце. Вие, вървите така да се каже малко на жаргон и в Народното събрание, успявате да пробиете там, обърнете се и към нас. Благодаря.

ПРЕДС. ХАСАН АДЕМОВ: И аз благодаря.

Колеги, други въпроси имате ли?

Господин Поповски има пореден въпрос, покрай правилата на Комисията.

КАЛИН ПОПОВСКИ: Извинявам се, че при първото взимане на думата не се сетих да попитам: имаше ли жалба от болниците на България за неплатена надлимитна дейност по линия на НЗОК – общински, държавни, всякакви за надлимитна неплатена дейност по линия на НЗОК?

ПРЕДС. ХАСАН АДЕМОВ: Госпожо Манолова, заповядайте.

ОМБУДСМАН МАЯ МАНОЛОВА: Да. Аз съм в комуникация с Асоциацията на общинските болници и на частните болници. Това е огромен проблем на болниците – неплатената надлимитна дейност. Всъщност аз пиша предложения, изписах и през миналата година предложения до Бюджетната комисия, до Здравната комисия при приемането на бюджета на НЗОК, включително за отпадане на лимитите. Също така съм оправила препоръки до НЗОК за плащане на тази дейност. Това е огромен проблем. Включително имах изготвена и конституционна жалба по темата, свързана с проблемите с плащането на новите лекарства и по тема, свързана с надлимитната дейност, но тъй като проблемът се реши с лекарствата в крайна сметка не пунах тази жалба. Това

отново може да бъде разгледано ако няма някакво разбиране болниците да бъдат подкрепени като им се плати поне дължимото.

Има нещо друго притеснително. Напоследък нарастват жалбите от медицински персонал – от лекари и медицински сестри заради неплатените заплати за много продължителен период от време.

За съжаление, поне аз не мисля, че бих допринесла с нещо за хората от тези региони ако стимулирам започването на производство по несъстоятелност. Условието да започне процедура по несъстоятелност, е да получат плащане от Фонда. Но наистина при тази липса на квалифициран медицински персонал, хората да стоят без заплати с месеци, освен че е несправедливо, е много глупава политика, а за да могат да съществуват болниците в крайна сметка е нужно да им се плаща това, което изработват. Кръгът е затворен – като ти намаляват приходите плащаш все по-ниски заплати и персоналят си вдига шапката и заминава и това е. Накрая ще останем без лекари.

Пенсионерите са на специално внимание в институциите. Тук в момента изпълняващият длъжността шеф на социалния отдел, той персонално се занимава с пенсиите. Помогнали сме включително и на много хора, на които по някакви причини им е отказана пенсия, да получат такава. Аз не спирам да се учудвам нали как е възможно да съществуват такива грешки и след нашата намеса да се случат, но глобално погледнато проблемите на възрастните хора трябва да бъдат поставени във фокуса на властта.

Покрай кампанията „Великден за всеки“, тъй като в рамките на един месец се срещам предимно и основно с възрастни хора, наистина това, което поредица правителства – в момента не говоря конкретно срещу това, всичките правителства преди това –политиката, която реализираме или сме реализирали спрямо тях, е просто геноцид.

ПРЕДС. ХАСАН АДЕМОВ: Добре. Благодаря.

Колеги, други въпроси?

Само във връзка с надлимитната дейност да кажа едно изречение. Откакто има надлимитна дейност във всеки бюджет на Националната здравноосигурителна каса доктор Адемов е предлагал да отпаднат. Включително и когато нашата политическа сила е била в управление е предлагал да отпаднат. Направете справка да видим кой как е гласувал.

Колеги, заповядайте.

Други въпроси!?

Ако няма да благодарим на госпожа Манолова. Има и други комисии, в които вероятно ще представите Вашият отчет.

Благодаря Ви за взаимодействието. Комисията по труда, социалната и демографската политика е отворена за всякакъв тип дискусии с институцията на омбудсмана.

Който е съгласен да бъде подкрепен доклада на омбудсмана за 2017 г.
моля да гласува.

За – 17, против – няма, въздържал се – 1.

Докладът на омбудсмана за 2017 г. е приет.

Благодаря Ви, госпожо Манолова. Благодаря и на Вашия екип.